

HE 14/2015 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 15 §:n ja tieliikennelain 105 b §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ajoneuvoliikennerekisteristä annettua lakia ja tieliikennelakia. Muutoksilla pantaisiin uudelleen osittain täytäntöön liikenneturvallisuuteen liittyviä liikenerikkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (CBE-direktiivi) velvoitteita.

Euroopan unionin tuomioistuin mitätöi aiemman CBE-direktiivin väärän oikeusperustan vuoksi. Uuden direktiivin täytäntöönpano edellyttää ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain ja tieliikennelain viittausten tarkistamista siten, että viittaukset kohdistuvat uuteen direktiiviin. Samalla täytäntöönpanoa esitetään täydennettäväksi vähäisiltä osin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA EHDOTETUT MUUTOKSET.....	4
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	4
4 ASIAN VALMISTELU.....	4
5 AHVENANMAAN ASEMA.....	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	5
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	5
1.1 Laki ajoneuvoliikennerekisteristä.....	5
1.2 Tieliikennelaki.....	5
2 VOIMAANTULO.....	5
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	5
LAKIEHDOTUKSET.....	6
ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 15 §:n muuttamisesta.....	6
tieliikennelain 105 b §:n muuttamisesta.....	7
LIITTEET.....	8
RINNAKKAISTEKSTIT.....	8
ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 15 §:n muuttamisesta.....	8
tieliikennelain 105 b §:n muuttamisesta.....	9

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Euroopan unionin komissio antoi 19.3.2008 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi liikenneturvallisuuteen liittyviä liikenne rikkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta. Direktiivin oikeusperustaksi valikoitui perustamissopimuksen 71 (1) artikla (nykyisin 91 artikla) liikenneyhteistyö.

Direktiiviehdotuksen tarkoituksena oli parantaa liikenneturvallisuutta perustamalla sähköinen tietojenvaihtojärjestelmä, joka helpottaisi ja nopeuttaisi jäsenvaltioiden välistä liikenne rikkomuksiin syyllistyneiden henkilöiden ja rikkomuksiin käytettyjen ajoneuvojen tiedonvaihtoa. Tärkeä tavoite oli se, että liikenne rikoksiin ja –rikkomuksiin syyllistyneet toisen jäsenvaltion kansalaiset eivät jäisi ilman vastuuta toisessa jäsenvaltiossa tehdystä liikenne rikoksesta tai –rikkomuksesta. Järjestelmä antoi mahdollisuuden päästä toisen jäsenvaltion ajoneuvoliikenne rekisteriin sähköistä tietojenvaihtojärjestelmää (Eucaris-tietojärjestelmää) hyväksikäyttäen. Menettely mahdollistaa toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidyn ajoneuvon ja ajoneuvon omistajien ja haltijoiden identifioimisen sekä yhdenvertaisen kohtelun liikenne rikoksiin ja –rikkomuksiin syyllistyneiden henkilöiden ja jäsenvaltioiden välillä.

Ehdotettu direktiivi ei säätänyt rikoksen tai rikkomuksen johdosta menettelyllisiin jatkotoimenpiteisiin ryhtymisestä, vaan toimivalta oli näiltä osin rikoksen tai rikkomuksen tekovaltiolla. Mikäli rikkomuksen tekovaltio kuitenkin päättäisi ryhtyä toimenpiteisiin, sen tulee lähettää direktiivissä tarkemmin määritelty kirje ajoneuvon omistajalle tai haltijalle.

CBE-direktiivi 2011/82/EU annettiin 25.10.2011. Direktiivin oikeusperustaksi tuli perustamissopimuksen 87 (2) artikla (poliisiyhteistyö). Oikeusperustan mahdollistamalla tavalla Tanska, Iso-Britannia ja Irlanti jättäytyivät direktiivin ulkopuolelle. Muiden 25 jäsenvaltion, Suomi mukaan luettuna, tuli panna direktiivi täytäntöön 7.11.2013 mennessä.

Komissio tuki annetun direktiivin sisältöä, mutta päätti riitauttaa sen oikeusperustan Euroopan unionin tuomioistuimessa. Tuomioistuin mitätöi 6.5.2014 tekemällään päätöksellä (C-43/12) direktiivin 2011/82/EU, mutta säilytti sen oikeusvaikutukset 12 kuukauden ajan päätöksen antamisesta. Tavoitteena oli saada mainitun ajan kuluessa uusi perustamissopimusten 91 artiklaan (liikenneyhteistyö) perustuva direktiivi voimaan ja tällä tavalla sitouttaa kaikki jäsenvaltiot CBE-direktiiviin.

Direktiivi 2011/82/EU on pantu osittain täytäntöön Suomessa 28.3.2014 voimaan tulleilla tieliikennelain (267/1981) 105 b §:n ja ajoneuvoliikennerekisterilain (1090/2002) 15 §:n muutoksilla.

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat uuden ja sisällöllisesti samankaltaisen CBE-direktiivin 11.3.2015 ((EU)2015/413), jonka oikeusperusta on perustamissopimuksen 91 artikla. Direktiivin mukaiseen tietojenvaihtoon liittyvää henkilötietojen käsittelyä on direktiivin johdanto-osassa vähäisiltä osin täsmennetty.

Direktiivi edellyttää sen täytäntöönpanoa 6.5.2015 mennessä. Iso-Britannian, Irlannin ja Tanskan täytäntöönpanoaikataulu on kaksi vuotta pidempi, 6.5.2017 mennessä. Täytäntöönpanon määräaika, kaksi kuukautta, on poikkeuksellisen lyhyt ja siksi täytäntöönpano aiheuttaa ongelmia jäsenvaltioissa.

HE 14/2015 vp

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 15 §:n ja tieliikennelain muuttamisesta (205/2013 vp) on käsitelty laajasti CBE-direktiivin mukaisen tietojenvaihdon menettelyitä ja käytäntöjä Suomessa ja Euroopassa

2 Esityksen tavoitteet ja ehdotetut muutokset

Tämä esityksen tavoitteita on kuvattu hallituksen esityksessä eduskunnalle 205/2013 vp. Uuden CBE-direktiivin täytäntöönpano edellyttää ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 15 §:ään ja tieliikennelain 105 b §:ään tehtäviä viittauksia uuteen direktiiviin (EU) 2015/413. Samassa yhteydessä ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 15 §:ään lisättäisiin uusi 4 momentti, jonka mukaan CBE- direktiivin 4 artiklassa tarkoitettu kansallinen yhteyspiste Suomessa olisi Liikenteen turvallisuusvirasto.

3 Esityksen vaikutukset

Lainsäädäntöön tehtävillä päivityksillä ei ole vaikutuksia viranomaisten tai kansalaisten toimintaan.

4 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä.

Eduskunnalle on annettu 1.9.2014 E-kirje 103/2014 vp.

Esityksestä on pyydetty lausunnot sisäministeriöltä, oikeusministeriöltä, Poliisihallitukselta ja Liikenteen turvallisuusvirastolta. Näillä ei ollut huomautettavaa esityksen johdosta.

5 Ahvenanmaan asema

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 6 kohdan mukaan Ahvenanmaalla on lainsäädäntövalta yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen kuuluvissa asioissa. Sen lisäksi lain 18 §:n 21 kohdan mukaan Ahvenanmaalla on lainsäädäntövalta tieliikenneasioissa.

Ehdotettu lainsäädäntö koskee tieliikenteessä tapahtuvaa valvontaa ja tiedonvaihtoa ja se kuuluu Ahvenanmaan lainsäädäntövallan piiriin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki ajoneuvoliikennerekisteristä

15 §. *Julkisten tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa.* Pykälän 3 momenttia esitetään muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin uuteen, liikenneturvallisuuteen liittyviä liikennerekisterikkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamista koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2015/413.

Pykälään lisättäisiin myös uusi 4 momentti, jonka mukaan uuden CBE-direktiivin (EU) 2015/413 4 artiklassa tarkoitettuna Suomen kansallisena yhteyspisteenä toimisi Liikenteen turvallisuusvirasto.

1.2 Tieliikennelaki

105 b §. *Ilmoitus Suomessa tehdystä liikennerekoksesta tai liikennerekoksesta toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidyn ajoneuvon omistajalle tai haltijalle taikka tilapäiselle käyttäjälle.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin viittaamalla uuteen liikenneturvallisuuteen liittyviä liikennerekkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamista koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2015/413.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on vahvistettu.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Koska esitettävät muutokset ovat luonteeltaan lainsäädäntötekniisiä, hallituksen mukaan lakiehdotukset voitaisiin hyväksyä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Eduskunnan hyväksyttäväksi annetaan seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain (541/2003) 15 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 272/2014, ja
lisätään 15 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

15 §

Julkisten tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa

Rajatylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajatylittävän rikollisuuden torjumiseksi tehtyyn neuvoston päätökseen 2008/615/YOS, jäljempänä Prüm-päätös, sekä liikenneturvallisuuteen liittyviä liikenne rikkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2015/413 perustuvaa tietojen käsittelyä koskevat lokitiedot ja valvontatiedot säilytetään ja poistetaan noudattaen, mitä Prüm-päätöksen 30 artiklan 4 ja 5 kohdassa säädetään.

Edellä 3 momentissa mainitun direktiivin 4 artiklassa tarkoitettuna yhteispisteenä Suomessa toimii Liikenteen turvallisuusvirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

tieliikennelain 105 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tieliikennelain (267/1981) 105 b §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 273/2014, seuraavasti:

105 b §

Ilmoitus Suomessa tehdystä liikenne rikoksesta tai liikenne rikkomuksesta toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidyn ajoneuvon omistajalle tai haltijalle taikka tilapäiselle käyttäjälle

Poliisi voi lähettää liikenneturvallisuuteen liittyviä liikenne rikkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/413 5 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen Suomessa tehdystä liikenne rikoksesta tai liikenne rikkomuksesta toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa rekisteröidyn ajoneuvon omistajalle tai haltijalle taikka tilapäiselle käyttäjälle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 13 päivänä elokuuta 2015

Pääministeri

Juha Sipilä

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

1.

Laki

ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvoliikennerekisteristä annetun lain (541/2003) 15 §:n 3 momenttia, sellaisena kuin se on laissa 272/2014,
lisätään 15 §:ään uusi 4 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

15 §

Julkisten tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa

Julkisten tietojen luovuttaminen sähköisessä muodossa

Rajatyöttävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajatyöttävän rikollisuuden torjumiseksi tehdyn neuvoston päätökseen 2008/615/YOS, jäljempänä Prüm-päätös, sekä liikenneturvallisuuheen liittyviä liikenneriikkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin 2011/82/EU perustuvaa tietojen käsittelyä koskevat lokitiedot ja valvontatiedot säilytetään ja poistetaan noudattaen, mitä Prüm-päätöksen 30 artiklan 4 ja 5 kohdassa säädetään.

Lisätään uusi 4 mom.

Rajatyöttävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin ja rajatyöttävän rikollisuuden torjumiseksi tehdyn neuvoston päätökseen 2008/615/YOS, jäljempänä Prüm-päätös, sekä liikenneturvallisuuheen liittyviä liikenneriikkomuksia koskevan rajat ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2015/413 perustuvaa tietojen käsittelyä koskevat lokitiedot ja valvontatiedot säilytetään ja poistetaan noudattaen, mitä Prüm-päätöksen 30 artiklan 4 ja 5 kohdassa säädetään.

Edellä 3 momentissa mainitun direktiivin 4 artiklassa tarkoitettuna yhteyspisteenä Suomessa toimii Liikenteen turvallisuusvirasto.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

2.

Laki

tieliikennelain 105 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tieliikennelain 105 b §:n 1 momenttia (267/1981), sellaisena kuin se on laissa
273/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

105 b §

105 b §

*Ilmoitus Suomessa tehdystä liikenne rikokses-
ta tai liikenne rikkomuksesta toisessa jäsen-
valtiossa rekisteröidyn ajoneuvon omistajalle
tai haltijalle taikka tilapäiselle käyttäjälle*

*Ilmoitus Suomessa tehdystä liikenne rikokses-
ta tai liikenne rikkomuksesta toisessa jäsen-
valtiossa rekisteröidyn ajoneuvon omistajalle
tai haltijalle taikka tilapäiselle käyttäjälle*

Poliisi voi lähettää liikenneturvallisuuteen
liittyviä liikenne rikkomuksia koskevan rajat
ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta an-
netun Euroopan parlamentin ja neuvoston di-
rektiivin 2011/82/EU 5 artiklassa tarkoitetun
ilmoituksen Suomessa tehdystä liikenne ri-
koksesta tai liikenne rikkomuksesta toisessa
Euroopan unionin jäsenvaltiossa rekiste-
roidyn ajoneuvon omistajalle tai haltijalle
taikka tilapäiselle käyttäjälle.

Poliisi voi lähettää liikenneturvallisuuteen
liittyviä liikenne rikkomuksia koskevan rajat
ylittävän tietojenvaihdon helpottamisesta an-
netun Euroopan parlamentin ja neuvoston di-
rektiivin (EU) 2015/413 artiklassa tarkoitetun
ilmoituksen Suomessa tehdystä liikenne ri-
koksesta tai liikenne rikkomuksesta toisessa
Euroopan unionin jäsenvaltiossa rekiste-
roidyn ajoneuvon omistajalle tai haltijalle
taikka tilapäiselle käyttäjälle.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20.*